

Dehri Efendi- (Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın "Mürebbiye" Romanı) Açık

Karakter Sivil emeklilerden 65 yaşlarında ve halk arasında pek muhterem bir zat olarak tanınan Dehri Efendi, sözü dinlenen bilgili, saygın biri olarak dikkat çeker. Normalde muhafazakâr haremlik selamlık bir aile terbiyesi görmüş olmasına rağmen Fransızca ve Batı tutkusu onu konağına yabancı bir mürebbiye tutmaya iter. Otoriter olmasının bir sonucu olarak cezalandırıcı bir baba bir konak sahibi olarak güç sahibidir. Bilgili ve ciddidir. Ne yazık ki Dehri Efendi de Anjel' in oyunlarına yenik düşer ve oğlu kendisini ondan beklenmeyen bir şekilde, Anjel' in yatak odasındaki aynalı dolapta bulur.

Aktiviteler Dehri Efendi için bilgi çok önemlidir, oğlunun da bilgili olması daha çok çalışması için onu bilgisine göre cezalandırır veya ödüllendirir. Araştırma yapmayı, yazı yazmayı sever. Fransızca kaynaklardan kitap okur. Tiyatro eseri canlandırır. Özel yaptırdığı kütüphanesine girip kitap okumak veya yazı yazmak gibi günlük aktiviteleri bulunur bu süreçlerde de rahatsız edilmekten hoşlanmaz.

Kişiler İlk karısından Melahat Hanım ile Şemi Bey adında iki çocuğu olur. İkinci karısından da Nezahet Hanım ile Vahip Bey adında iki çocuğu olur. Anjel'i ikinci karısından doğan çocuklarına mürebbiyelik etmesi için tutar. Anjel ile olan ilişkisi her ne kadar resmi gibi görünse de kendisine büyük hayranlık besler. Dehri Efendi'nin ikinci en sık görüştüğü isim kendisinden yirmi yaş kadar küçük Amca Bey'dir. Abisine son derece benzerliği ile dikkat çeken kardeş huy olarak da abisini taklit etmeye odaklıdır. Bu nedenle de çok sık evlenip boşandığı için Dehri Efendi kendisine evlenme yasağı koyar. Damadı Sadri Bey'i de kendi seçtiği için yanında yetişmesi ve görmesi için elinden geleni yapar. Kalabalık olan konakta herkesin Dehri Efendi ile mutlaka konuşması icap eder zira Dehri Efendinin her yerde gözü kulağı bulunur.

ÖRNEK ANILAR

Tutumlu Babasından kalan mirası oturup yemek yerine, ustaca fikirlerle geliştirip serveti iki katına çıkarabilmeyi başaran Dehri Efendi oldukça zengin biri olur: "Babasından birçok malın mirasçısı olduğu gibi bulunduğu ehemmiyetli memurluklarda da iyi idare ve tutumlu olması sayesinde o malları hemen hemen iki kat etmiş olduğundan şimdi "vezir konağı" denecek derecede kalabalık bir daireyi gayet rahatlıkla idareye elindeki serveti bol bol yetmektedir."

Güçlü Ailenin reisi olma hususundaki başarısı bir yana gücü dolayısı ile sevilen, değer gören de biridir. Bilgisi ve maddi yeterliliği ile oldukça güçlü bir yapı sergileyen Dehri Efendi, bilgisi ile de üst bir konumda kendini gösterir. Güçlü duruşu sözüne ve davranışlarına yansıyan Dehri Efendi'yi seven kadar sevmeyen de olur: "Avrupa dillerinden Fransızca'yı adamakıllı, ötekilerini de şöyle böyle bilir. Ahlakındaki bazı gariplikler, lüzumundan fazla öfkeli, tok ve doğru sözlü olması pek çok kimseleri gücendirir ise de tabiatı doğru, intizamı sever, hakka saygı gösterir, milli adet ve ahlaktan bazılarını uymakta çok mutaassıp bulunmak gibi bazı seçme vasıfları da kadir bilenlere kendisini sevdirebilir."

Otoriter Ev ahalinin kendisine duyduğu korku ve söz dinleme adabı tüm kişilerce hissedilir boyutlarda görülür. Bahçıvan olsun aşçı olsun kendisinden çekinir. Söylediği sözlerin tartışmaya açık olmadığı Dehri Efendi'nin karşısına dikilmek de kimsenin haddi olamaz: "Efendinin önünde söylenecek sözler çok kere pek kısa ve onlara alınacak cevaplar da kat'i hükümlü olurdu. Efendi bir defa karaya aktır dedi mi, o iş geçmiş ola."

Ciddi Dehri Efendi tüm işlerinde bilinci ve hükmü sever. Nitekim kimi zaman çocuklarıyla oyun bile oynarken kimi zaman acımasızca kızar. Her şeyi ciddiye alan, şakadan hazzetmeyen Dehri Efendi, ciddiyet sınırları aşıldığında çocuklarına ceza vermekten dahi geri kalmaz: "Çünkü peder efendinin hiç şakası yoktu. Çocuklardan birinin bıçak, çakı, kalemtraş gibi kesici aletlerle oynadığını görse hemen o kesici şeyi çocuktan alır, zavallının elini kanatıncaya kadar çizer. Çocuğun kendi kendine kazara yapacağı şeyi o bile yapardı."

Alafranga Dehri Efendi her ne kadar Türk görünse de geleneklerini Fransız adetlerine önem veren evine tanrı heykelleri, Fransızca kaynaklar, mürebbiye alıp çocuklarını Fransız kültüründe yetiştirmek isteyen Dehri Efendi başı boş aylak bir adam olmaksızın kendini Fransızcaya adar: "Ben eserin büyük bir kısmını yazdım. Sonun tamamlamak üzereyim. Amca Bey, Şemi...siz ikiniz benim Fransızcaya yazdıklarımı Türkçeye tercüme edeceksiniz."

Arzulu Dehri Efendi evlendiği iki kadından sonra gözünü diktiği mürebbiyeye sonunda sahip olur. Olağanca dini duyguları, özeni, itibarı arzuları ve nefsi yüzünden oğlu tarafından açığa çıkar: "Evet, Şemi'nin efendi babası Dehri Efendi ak sakalı ve kıpkırmızı bir çehre ile Anjel 'in fistanları arasından çıktı. Odanın ortasına doğru iki adım yürüdü. Baygın, yerde yatan o iki gencin haline, o dokunaklı levhaya baktı. Üçüncü bayılan da kendisi oldu."